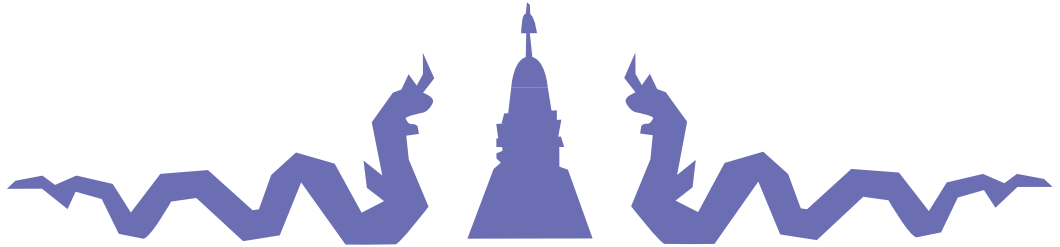

เล่าเรื่อง เมืองพะเยา

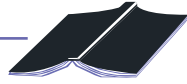
ฤดูร้อนกว๊าน

จากบึงเล็กๆ ลำห้วยต่างๆ รวมกันเป็นหนึ่งเดียว สมญานาม ‘ทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ’ สู่สถานที่พักผ่อนกายใจ ความเงียบสงบชวนให้หลงใหล ในจังหวัดเล็กๆ นามว่า ‘จังหวัดพะเยา’

สวัสดี ฉันชื่อ ‘กว๊าน’ ถ้าถามว่าฉันเกิดมาได้ยังไง ฉันคงต้องขอเล่าตั้งแต่ต้น สมัยก่อนฉันมีชื่อว่า ‘หนองนกเอี้ยง’ ที่มีหมู่บ้านและผู้คนอาศัยอยู่ ตอนนั้นตัวฉันไม่ใหญ่เท่าตอนนี้หรอก เป็นเพียงบึงหลายๆ บึงเท่านั้น ต่อมาพวกเขาได้อพยพขึ้นที่สูงกันหมด เหลือเพียงโบราณสถาน ไม่ว่าจะวัด ข้าวของเครื่องใช้ หรือโบราณวัตถุหลายชิ้น หลังจากนั้น ธรรมชาติสร้างฉันขึ้น โดยการรวมฉันกับแม่น้ำอิงและลำห้วยต่างๆ ในปี พ.ศ. 2484 จึงเกิดเป็นฉันในทุกวันนี้ ฉันเป็นทะเลสาบที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ของประเทศไทย ผู้คนในจังหวัดนี้รู้จักฉันดีเลยละ แต่ผู้คนที่มาจากที่อื่นอาจจะไม่รู้จักฉันมาก เอาเป็นว่า ยินดีที่ได้รู้จักนะ และหากมาเที่ยว ฉันยินดีต้อนรับทุกๆ คนเลย

ผู้คนในจังหวัดพะเยานี้มักมาเที่ยวหาฉันบ่อยๆ แม้แต่ในวันที่แสนจะร้อนพวกเขาก็มา ไม่เว้นแม้แต่กระทั่งวันที่ฝนตก มนุษย์พวกนี้ช่างน่าประหลาดใจ นั่นคือสิ่งที่ฉันคิดในอดีต ปัจจุบันฉันชินแล้วละ มนุษย์ตามหาสิ่งที่เรียกว่าความสุขกันสินะ ความสุขหน้าตาเป็นเช่นไรกัน ทำไมผู้คนถึงต้องการมันนัก เช่นเดียวกับใบกระดาษที่มีค่าที่มนุษย์เรียกว่า ‘เงิน’

จนคืนหนึ่งฉันพบชายคนหนึ่ง สวมเสื้อเชิ้ตสีขาว กางเกงขายาวสีดำ นั่งมองพระจันทร์ หันหลังให้ถนนยามค่ำคืนที่เงียบสงัด บรรยากาศรอบกายเงียบจนได้ยินเสียงความคิดต่างๆ ถ้าถาม

เข้าไปดังคลื่นซัด ดั่งขึ้น ดั่งขึ้น... เขาเริ่มร้องไห้ออกมา พลังพร่ำบอกเล่าเรื่องราวในใจ น้ำตาไหลอาบแก้มสองข้าง ต่อให้เข็ดแล้วเข็ดอีกมันยังคงไหลรินไม่มีที่ท่าว่าจะหยุด แขนเสื้อเข็ดสีขาวยเปียกชุ่มไปด้วยน้ำตา ร่างกายที่ไร้เรี่ยวแรง ทำได้เพียงระบายสิ่งในใจทั้งหมดผ่านดวงตาคู่นั้น แหวตาคม่นหมองดั่งสีของท้องฟ้าในยามเมื่อฝนตก รู้สึกตัวอีกที... จากความรู้สึกเหมือนฝนที่ตกอยู่ในใจ เมื่อเขาสัมผัสถึงไอร้อนที่คุ้นเคยจากด้านหลัง ที่เขาถูกโอบกอดโดยผู้หญิงที่คุ้นหน้า แหวตาคม่นหมองก็เริ่มเปลี่ยนไป เขาสวมกอดผู้เป็นแม่กลับ น้ำตายังคงไหลอยู่อย่างนั้น

“กลับบ้านเรากันนะลูก แม่อยู่นี่แล้ว...” สิ้นเสียงแม่ ทั้งคู่นั่งปลอบโยนหัวใจที่แหลกสลายของกันและกัน...

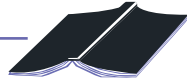
“ลูกแม่โตขนาดนี้ตั้งแต่เมื่อไหร่กันนะ... พ่อไม่น่ารีบไปจากพวกเราเลยนะ น่าจะได้เห็นลูกโตได้รับปริญญาก่อนสิ เห็นไหมลูกชายที่รักร้องไห้ตาบวมหมดแล้ว” ผู้เป็นแม่พูดพลงปวดน้ำตาให้ลูกชาย เขาไม่ได้ตอบกลับแม่เพราะกลัวเมื่อปริปากเผยออกไปจะกลั่นน้ำตาไว้ไม่อยู่

“แม่ทำปลาต้มผัดไข่ที่ลูกชอบกินไว้ให้แล้วนะ ก่อนมันจะเย็น ปะ! ลูกขึ้นเร็วลูกกลับบ้านกัน ทั้งไวนานเดี๋ยวไม่อร่อย” ลูกชายพยักหน้าตอบรับผู้เป็นแม่ก่อนจะลุกขึ้น ทั้งคู่เดินไปที่รถจักรยานยนต์คันเก่า ที่ผู้เป็นแม่ใช้ตามหาลูกชายที่หายเงียบไปนานหลังจากขอตัวไปสูดอากาศ จนเธอมาพบตัวเขาอยู่ที่กวีวัน ไม่ว่าจะเวลาผ่านไปนานเท่าใด ในสายตาแม่เขายังคงเป็นเพียงเด็กน้อยคนหนึ่งเท่านั้นเอง

ฉันเห็นเหตุการณ์ทุกอย่างตั้งแต่ต้นจนจบ ฉันทำได้เพียงแค่มองและรับฟังเท่านั้น สุดท้ายแล้วมนุษย์ย่อมมีทางออกเสมอไม่ว่าจะเจออะไรมา พวกเขาสามารถที่จะแก้ไขมันได้ ฉันเชื่ออย่างนั้นนะ...

ปลายฝนต้นหนาว ในจังหวัดพะเยานั้นเริ่มหนาวแล้วละ ช่วงเวลาที่เหมาะกับการพักผ่อน ฤดูกาลที่ชุ่มฉ่ำด้วยน้ำฝน และเป็นฤดูกาลที่ฉันถูกเติมเต็ม ทุกคนมักมานั่งมองวิวเวลาเช้าที่ท้องฟ้าปลอดโปร่ง หรือเย็นย่ำที่แดดร่มลมตก แต่เมื่อไหร่ที่ฝนตก พวกเขาจะกลับเข้าไปยังที่ทำงานหรือที่พัก แล้วตีมดากับอาหารเย็นสดชื่นแทน แต่สังเกตได้ว่าพวกเขาจะทำอะไรช้าลง เช่น ขับรถ พวกเขาก็จะขับช้าลงเพราะกลัวเกิดอันตราย พวกเขาเก่งมากเลยละ ฉันคิดงั้นนะ

ฉันยังคงแปลกใจ เวลาฝนตกพวกเขาก็บ่นว่าฝนตกอีกแล้ว แต่เมื่อไหร่ที่ฝนไม่ตกจนร้อน พวกเขาก็บ่นว่าทำไมฝนไม่ตกกันนะ ร้อนเหมือนจีพี ร้อนเหมือนตกรก ฉันไม่รู้ว่ารกคืออะไร เป็นแบบไหน แต่ที่แน่ๆ พวกเขารู้ได้ไฉนว่ารกเป็นแบบไหนถึงบ่นว่าเหมือนรกกันนะ?

ช่วงพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกดิน มักจะมีผู้คนมาวนเวียนที่ยิวหาฉัน แต่จะมีกลุ่มคนที่พิเศษกว่าใคร นั่นคือเหล่า ‘นักดนตรี’ ฉันคิดว่าโลกนี้หากขาดเสียงเพลงคงเจียบเหงาแน่นอน และพวกเขาเหล่านี้ก็ช่วยเติมเต็มให้แก่โลกใบนี้ พวกเขาจะมาร้องเพลงให้ฉันฟังเสมอ ตกเย็นฉันจะเห็นเขาสะพายกระเป๋ากีตาร์มานั่งที่โซดหินและเริ่มร้องเพลง เขาร้องเพลงไปเรื่อยๆ และมีผู้คนมานั่งฟังเพลงที่เขาร้องเป็นช่วงๆ เหล่าผู้ฟังมักจะโยกตัวไปมาเหมือนต้นหญ้าที่เอนเอียงตามสายลมเลาะๆ พริ้วไหว ไม่แข็งจนเกินไปและไม่เปราะบางจนเกินไป เหล่าผู้คนต่างเติบโตขึ้นมาตามสภาพแวดล้อมแต่ไม่ว่าจะดีหรือร้าย ท้ายที่สุดยังคงต้องการเสียงดนตรีซบกล่อมหัวใจ

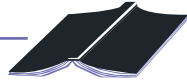
ในวันใดที่เหนื่อยล้าพวกเขาจะมานั่งดูพระอาทิตย์ตกดิน นั่งรับลม ถ่ายรูป ซื้ออาหารเข้าบ้าน หรือบางครั้งพวกเขามักมากับกลุ่มเพื่อน ล้อมวงกันนำอาหารมานั่งกินพูดคุยกัน ดัดกีตาร์หัวเราะ พูดคุยเรื่องราวที่พวกเขาได้พบเจอในแต่ละวันแลกเปลี่ยนกันอย่างสนุกสนาน แม้แต่บางครั้งครอบครัวที่ทำอาหารจากบ้านพากันมากินข้าวพร้อมกันชมวิวยุทธศาสตร์ตกดิน พูดคุยกันอย่างอบอุ่น เป็นอย่างนี้เรื่อยมา ฉันที่ได้เห็นก็อบอุ่นหัวใจ

ฉันเชื่อว่าทุกคนรู้จักประเพณีนี้ละ ‘ประเพณีลอยกระทง’ พวกเขาจะมาพร้อมตัวกันเพื่อมาหาฉัน ถือสิ่งที่เรียกว่า ‘กระทง’ มาด้วย พวกเขาเปลี่ยนคืนวันที่เจียบ เป็นคืนวันที่ครึกครื้นได้ แสงสี เสียง ทำเอาฉันตื่นตื่นเสมอเลย ฉันมีความทรงจำทั้งดีและไม่ดี พวกคุณก็คงเช่นกันสินะ ตอนแรกฉันไม่เข้าใจหรอกว่าพวกเขาถือกระทงมาให้ฉันทำไม แต่ตอนนี้ฉันพอจะเข้าใจแล้ว พวกเขา มีความเชื่อว่าเป็นการขอขมาพระแม่คงคาสินะ พวกเขานำกระทงลอยและขอพร

หลายคนมักขอพรให้เจอเนื้อคู่ ฉันเลยช่วยโดยการพัดกระทงไปใกล้กันนะ แฮะๆ หรือไม่พวกเขาก็ขอพรให้พบเจอแต่ความสุข สุขภาพแข็งแรง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ พวกเขาทำกระทงไว้เยอะมากๆ และการลอยของพวกเขา ทำให้เพื่อนของฉันจากไปเพราะไปกินอะไรไม่รู้เข้า แต่พวกเขาไม่ได้ตั้งใจไม่จัดการปัญหานะ พวกเขาทำที่กินไว้ไม่ให้กระทงไปไกลเกินเขต หลังจากนั้นก็จะมีคนพายเรือเอาที่ดักมาดักเก็บกระทง ทำให้ไม่มีปัญหามาก แต่พวกพลาสติกที่พวกเขากินแล้วทิ้งมันล้นนี้สิ ฉันแอบเสียใจที่หลายครั้งมันล้นออกมาข้างนอก มันไม่น่าดูเลยละ แต่ผ่านไปคืนเดียวก็มีรถขยะมาเก็บแล้ว ราวกับว่าพวกเขาเก่งเรื่องการจัดการเก็บกวาดอย่างนั้นแหละ

ในประเพณีนี้ ฉันมีขนมกับอาหารหลายอย่างที่อยากลองชิมแต่ไม่เคยมีโอกาสเลย ยกเว้นแต่บางอย่างที่เพื่อนสี่ขาช่วยแอบเอามาแบ่งให้ฉันชิมบ้าง แต่ในท้ายที่สุดเพื่อนๆ ปลายก็แย่งฉันกินจนหมดเลย บางครั้งฉันก็แอบน้อยใจ แอบร้องไห้ จนบางครั้งปริมาณน้ำก็เพิ่มขึ้นมานิดหน่อยเท่านั้นเอง

ครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2559 ฉันซุบผอมลงจนเกือบหายไปจากจังหวัดนี้... พวกเขาได้สร้างสะพานขึ้นมาเพื่อไปทำบุญที่ ‘วัดติโลกอาราม’ วัดที่ตั้งอยู่กลางตัวฉัน เป็นวัดที่เก่าแก่มากๆ อยู่

มานานตั้งแต่ฉันยังเด็ก ตอนที่ฉันยังอ้วนสมบูรณ์พวกเขาจะนั่งเรือโดยมีชาวประมงที่คอยพายเรือไปส่งที่วัด แต่เมื่อตอนน้ำลดจนพวกเขาสามารถเดินข้ามสะพานได้ พวกเขาจึงไม่จำเป็นต้องใช้เรือระหว่างนั้นพวกเขาได้มีการสำรวจค้นหาโบราณวัตถุต่างๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่ฉันลดเหลือตัวนิดเดียว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำในจังหวัดพะเยา ฝนก็ไม่ตก ทำให้ช่วงนั้นจังหวัดพะเยา วุ่นวายพอสมควรเลยล่ะ ฉันเห็นพวกเขาเดินข้ามสะพานไปวัดติโลกอาราม มีการเวียนเทียนด้วยคนเยอะกว่าตอนน้ำเยอะอีก

พวกเขาต่างพูดกันว่า “มีบุญได้เดินข้ามสะพานไปวัดติโลกอารามในรอบเกือบ 80 ปี พะเยาน้ำลดเยอะเลยปีนี้ ใครไม่ได้มาคงไม่มีโอกาสแล้วล่ะ” ช่วงนั้นมีแต่คนมาเที่ยวแวะเวียนเพื่อมาเห็นเองกับตว่าน้ำมันลดจนเห็นพื้นดินด้านล่างจริงๆ ส่วนเหล่าผู้คนที่ทำหน้าที่ดูแลฉัน พวกเขาพยายามแก้ไขปัญหา สุดท้ายก็แก้ปัญหาได้โดยดี

ฉันกลับมาอีกครั้ง แต่เพื่อนๆ ในน้ำพวกเขาส่วนใหญ่ไม่กลับมาแล้ว....

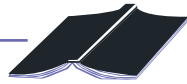
ฤดูหนาวจังหวัดนี้มักจะหนาวมากๆ หนาวจนฉันกลายเป็นหมอกเลยล่ะ ตอนเช้าๆ ฉันมักจะเห็นผู้คนมาวิ่งออกกำลังกายคลายหนาวกัน ไม่ก็นั่งจิบกาแฟหรือพาเพื่อนสี่ขามาเดินเล่นกัน พวกเขาจะทำทุกอย่างช้าลงมากๆ จนบางครั้งตอนที่พวกเขาพูดมีควันออกจากปากพวกเขาด้วย และทุกครั้งที่มีควันออกจากปากพวกเขาจะตื่นเต้นเป็นพิเศษ พวกเขาจะสวมเสื้อที่หนากว่าปกติ ตอนพวกเขาขับรถฉันเห็นพวกเขาสิ้นเป็นเจ้าเข้าเลยล่ะ

ครั้งหนึ่งฉันได้ยินเพื่อนคนหนึ่งคุยกับเพื่อนอีกคนของเธอว่า “มือฉันแข็งเขียบไม่ไหวแล้ว หน้าหนาวทำให้เราขี้เกียจ..” เธอบ่น และวางมือจากปากกา

“แกนั่นแหละขี้เกียจ อย่าโทษอากาศ รีบทำการบ้านแล้วไปกินชาบูกัน” เพื่อนเธอพูดจบ เธอก็รีบนั่งทำการบ้านก่อนจะขับรถเพื่อไปร้านชาบูอย่างมุ่งมั่น หากขำดังๆ ได้ ฉันคงขำจนตัวสั่น พวกเขาน่าเอ็นดูกันเหลือเกิน

ฉันเคยมีช่วงเวลาที่ดีในฤดูหนาว ช่วงเวลาที่อากาศหนาวแต่หัวใจกลับอบอุ่น ฝ่ายชายขอฝ่ายหญิงแต่งงานท่ามกลางบรรยากาศที่เหน็บหนาว ฝ่ายชายสวมแหวนแก่หญิงสาวผู้เป็นที่รักก่อนจะโอบกอดเธอด้วยไออุ่นรักภายใต้แสงจันทร์ และเสียงโห่ร้องยินดีแก่คู่บ่าวสาวในราตรีนั้น รวมถึงฉันที่อวยพรให้แก่คู่บ่าวสาวมีชีวิตที่ราบรื่นและอบอุ่น อบอุ่นไปด้วยความรักของพวกเขา จนฤดูกาลต่อๆ มา พวกเขาได้พาเจ้าเด็กตัวจิ๋วที่วิ่งเล่นซุกซนมาเยี่ยมฉันอีกครั้ง ฉันจึงได้รู้ว่า มนุษย์ยามมีความรัก พวกเขามีความสุขเพียงใด พวกเขายิ้มราวกับดอกไม้ยามเบ่งบาน และสดใสตั้งพระอาทิตย์ ช่างน่าอึ้งอึ้งหัวใจ

ฉันเคยฝันว่าอยากเป็นมนุษย์สักครั้ง แต่เมื่อฉันอยู่มาเรื่อยๆ และพบว่าการจะเป็นมนุษย์นั้นไม่ง่ายเอาซะเลย พวกเขาต้องมีความอดทน มีระเบียบวินัย ต้องจัดการบริหารเวลา ต้องกินอาหาร

ต้องหาเงิน ต้องเลี้ยงลูก และอีกมากมายนับไม่ถ้วนแค่คิดฉันก็เหนื่อยแล้วละ ฉันคงเป็นน้ำกวีวนนี้แหละเหมาะที่สุดแล้ว ฝ้ามองพวกเขาเรื่อยไป ให้กำลังใจห่างๆ ทั้งยังมีประโยชน์ต่อพวกเขาหลายๆ ด้าน ฉันเป็นฉันนี้แหละ เหมาะสมที่สุดแล้ว

เหล่าเกษตรกรพวกเขารักฉันมากๆ รวมถึงเหล่าชาวประมงที่มักจะมาหาฉันคนแรกๆ ทุกเช้าพวกเขาพักผ่อนบ้าง บางครั้งพวกเขาเห็นขยะพวกเขา ก็เก็บมันก่อนจะนำไปทิ้งให้ถูกที่ พวกเขาจะตามหาเพื่อนๆ ปลาของฉันโดยการตกเบ็ด หารู้ไม่ว่าความจริงแล้ว เพื่อนของฉันพวกเขาพักผ่อนอยู่ใต้ท้องเรือของชาวประมงเสมอ

“เพียงทางผ่าน เพียงพักผ่อน เพียงฝ้ามอง ก่อนจากไกล”

จังหวัดพะเยามักถูกมองว่าเป็นทางผ่าน ฉันที่อยู่มาหลายปีแอบน้อยใจที่ได้ยินอย่างนั้น แต่ฉันก็ยังคงเชื่อมั่นว่าทุกคนที่มาจังหวัดนี้ พวกเขาต้องไม่เสียใจที่มาแน่นอน ไม่ว่าจะฤดูกาลไหนก็ตาม ฉันน้ำกวีวนอยากให้ทุกคนมาเที่ยวที่นี่เพื่อมาพักผ่อนใจ สัมผัสความเงียบสงบ อันเป็นเสน่ห์ของพะเยา ทั้งยังมีไอติมกะทิรอบตัวของฉันให้ได้ลิ้มลอง ฉันอยากให้ทุกคนได้เห็นบรรยากาศยามเย็นของที่นี่ นั่งชิลตามร้านอาหาร ดื่มด่ำกับความอบอุ่นของที่พักในเมืองพะเยา ของขึ้นชื่อประจำจังหวัดนี้ ก็อยู่รอบตัวฉันมากมาย โดยเฉพาะ ‘ปลาส้ม’ ของอร่อยจากจังหวัดพะเยา ได้โปรดอย่าเรียกเราว่าทางผ่านเลย

เรียก ‘ที่พักกายพักใจ’ น่าจะเหมาะกว่า พวกเราชาวพะเยาและน้ำกวีวนเองพร้อมอ้าแขนต้อนรับทุกท่านด้วยความยินดีเสมอ...

ผลงานหมวดงานเขียน

คอนเซปต์: ความรู้สึกของกวีวนพะเยา

จิรนันท์ สุนธิตะ